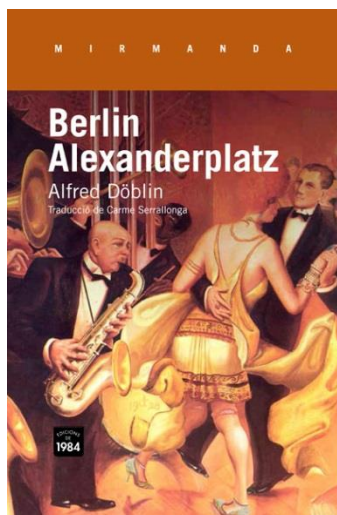

BERLIN ALEXANDERPLATZ, d'Alfred Döblin

Ignasi Mena / Llegir en cas d'incendi

Molts joves d'avui dia es queixen de què de petits els van prometre moltes coses i que poques d'elles (per no dir cap) han acabat complint-se. Sí, cal treballar i cal esforçar-se, però no per a guanyar diners (com creiem erròniament), ni per a forjar-se una posició (que també) sinó per adonar-se i acceptar que ningú no es mereix res del que té, i que les coses que passen són fortuïtes, tant les bones com les dolentes. Dit d'una altra manera: res no té sentit, i el mal –físic, emocional, social- existeix. O, si no, que li preguntin al Franz Biberkopf, protagonista de *Berlin Alexanderplatz*!

El contingut de la novel·la –vida i miracles de Franz Biberkopf, un cap de pardals que surt de la presó després d'haver assassinat la seva companya amorosa i que intenta readaptar-se a una vida en societat- bé podria resumir-se en una frase: *Shit happens!*, i és curiós com moltes de les persones que utilitzen aquesta expressió no saben ben bé què deu significar. Crec que Alfred Döblin va escriure aquesta obra pensant en una certa joventut ingènua (sens dubte el seu públic objectiu), mandrosa i indolent, que està còmodament instal·lada en un no-em-pregunto-res-i-ho-dono-tot-per-fet que tard o d'hora s'ha de trencar. El propi Franz Biberkopf, en paraules de Döblin, esperava de la vida alguna cosa més que un tros de pa, i a canvi no rep sinó un gran aprenentatge: el de la decepció i el del penediment, un camí de redempció que et fa entendre que per molt que ho intentis no tens escapatòria.

De la novel·la em fascina la sensació de desemparament, d'exposició violenta, de descontrol que s'aconsegueix amb detalls a priori nimis com la descripció d'un núvol de fum, el vol d'un borinot o la tragèdia de l'escorxadador. No s'està parlant sinó de l'existència dins d'una gran metròpoli, d'una vida humana sobrant i prescindible com la que es deu viure a Ciutat de Mèxic o a Nova Delhi. O aquella dels menys afavorits que sempre sobreviuen al marge de tot. Döblin no deixa de preguntar-se: "I què en fan, de la vida, els desgraciats? Quantes desgràcies se'n poden treure, de la vida? Quina postura vital existeix a part de la tràgica?" com si volgués continuar amb aquell vell missatge de Silè que deia: "El millor per a l'home seria no haver nascut".

Però que els arbres no ens impedeixin veure el bosc, perquè tot i l'obsessió pel ridícul i la finitud de les criatures terrenals Döblin ha escrit, en realitat, una obra sobre la vida en majúscules, una vida dominada, creuada, interrompuda per discursos propis i aliens, sobreposats, una novel·la d'immersió absoluta en una consciència, en un aquí i un ara, a l'alçada de l'*Ulisses* de Joyce i de *La mort de Virgili*, de Broch (o de Woolf, Proust, Beckett...). Una ciutat s'expressa així, posant a cadascú al seu lloc, i rient-se de la importància que cada persona dóna als seus problemes. I què és la vida sinó la lluita per la supervivència? Allò propi de la vida, de totes formes, és morir i desaparèixer, per tant la única opció que queda es posar-se en marxa i fer

alguna cosa, el que sigui, per estar entretinguts abans del moment decisiu, el final. Aixecar-se i caure, aixecar-se i caure, i encara rai que ho intentem, n'hi ha molts que ja no poden.

He tingut la sort d'haver llegit *Berlin Alexanderplatz* un parell de vegades, però encara me'n falten un munt abans d'haver exprimit tota l'energia, tota la potència d'una novel·la com aquesta. I, cal dir-ho, ajuda força el fet que *Berlin Alexanderplatz* hagi estat traduïda fins ara per dos grans mestres, Miguel Sáenz al castellà (abans publicada per Destino, ara l'ha tret RBA), i al català per Carme Serrallonga (a Edicions de 1984). Les seves són dues visions expertes que saben com llegir l'original. I, per altra banda, no podem oblidar-nos d'un altre gran intèrpret de *Berlin Alexanderplatz*, R. W. Fassbinder, que va dedicar un dels seus grans rodatges a adaptar la novel·la (a la tv sèrie que porta el mateix nom) i que a sobre la va incloure, no només en esperit i en essència, a moltes de les seves pel·lícules (per exemple, veure l'escena de l'escorxador a *Un any de tretze llunes/In einem Jahr mit Dreizehn Monden* de 1978). Qualsevol excusa és bona per descobrir o re-visitat una obra necessària i d'absoluta actualitat. Nens, joves, i joves de més edat, llegiu-la... ara que encara sou a temps!